

Érsekvadkert környéke Odonata faunája

BÁNKUTI Károly

ABSTRACT: (The Odonata fauna of the vicinity of Érsekvadkert). Author had made an investigation of the dragonfly fauna in three biotops near Érsekvadkert from 1988 to 1990. There have been found altogether 2316 specimens (1500 imagoes and 736 larvae), which belong to 32 species. The occurrence of *Coenagrion scitulum*, *Coenagrion ornatum*, *Gomphus vulgatissimus*, *Anax parthenope*, *Epitheca bimaculata*, *Smatochlora metallica* and *Libellula fulva* on the investigated area is the most considerable faunistical result.

BEVEZETÉS

Érsekvadkert környéke az odonatológiai irodalom tanúsága szerint a szitakötők szempontjából teljesen kutatatlan terület. Jómagam először 1986-ban gyűjtöttem Dimitrov-pusztá mellett, a Lókos-pataknál néhány szitakötőt, majd 1987-ben egy alkalommal jártam a Vadkerti-tónál, s ezen előzetes vizsgálatok arra ösztönöztek, hogy a következő esztendőben Érsekvadkert környéki biotópok kutatását kezdjem meg. Elképzeléseim megvalósítását nagyban segítette, hogy ugyanekkor a KLTE Ökológiai Intézete megbízott a CU 61-es UTM hálónégyszet szitakötő faunájának alapján a terület minősítésére vonatkozó szakvélemény elkészítésével.

ANYAG ÉS MÓDSZER

1988-ban Érsekvadkert közvetlen környékén a Vadkerti-tó, a Lókos-patak és a Vadkerti-patak Odonata faunájának vizsgálatát kezdtem meg. Mindhárom élőhely a Cserhátban, annak északnyugati részén található (ezeket részletesen a faunisztikai adatközlő részben ismertetem). 1988. 05. 09. és 1990. 06. 01. között összesen 22 alkalommal végeztem gyűjtéseket és megfigyeléseket a területen, gyakorlatilag a teljes rajzást átfogó időpontokban. Az imágók mellett lárvákat és exuviumokat is gyűjtöttem, s jónéhány alkalommal figyeltem meg különböző fajok kibujását. A dolgozatban szereplő imágó anyag gyűjtésében alkalmanként Ferencsik Norbert, Pálffy Miklós és Tóth Tamás diákok vettek részt, míg a lárvákra vonatkozó adatokat teljes egészében magam gyűjtöttem. Az anyag feldolgozását általában a gyűjtés napján elvégeztem. Az imágók bizonyító példányait jelenleg 70 %-os etilalkoholban tárolom, a lárvákat, exuviumokat és kibujó példányokat (melyek mindegyikét megőriztem) ugyancsak 70 %-os etilalkoholban, illetve szárazon. A határozáshoz imágók esetében SCHMIDT (1929) és BENEDEK (1965), lárvák és lárvabőrök esetében pedig ASKEW (1980), FRANKE (1979), HEYMER-PLATTNER (1969) és POPOVA (1953) munkáit, valamint a Közép-Európa területéről származó, megbízhatóan határozott exuviumgyűjtemény példányait használtam. A faunalista összeállításában az AGUILAR-DOMMANGET-PRÉCHAC (1986) által használt rendszert és nevezéktant követem.

AZ ÉLŐHELY LEÍRÁSA ÉS A GYŰJTÖTT ANYAG FAUNISZTIKAI ADATAI

Alábbiakban egyenként jellemzem a vizsgált biotópokat, valamint ismertetem azok faunáját. Az adatközlő részben először az imágókra, majd a lárvákra vonatkozó adatokat ismertetem. Itt a gyűjtőhelyeket - értelemszerűen - nem írom ki, csak a gyűjtés időpontját, valamint a példányszámokat (a zárójelben elől a hímek, majd ettől "+" jellel elválasztva a nőstények száma) és a gyűjtőt. Az egyszerűség kedvéért a gyűjtők neveit az alábbi módon rövidítettem: BÁNKUTI Károly = BK, FERENCSIK Norbert = FN, PÁLFFY Miklós = PM, TÓTH Tamás = TT.

Érsekvadkert, Vadkerti-tó (CU 61-es UTM hálónégyszet)

A csekély vízhozamú Dobordali-patak völgyzárógáttal történő elrekesztésével hozták létre. Hossza mintegy 200 m, szélessége kb. 60 m. Növényzetében uralkodó a nád (*Phragmites communis*), a széleslevelű gyékény (*Typha latifolia*), a harmatkása (*Glyceria maxima*) és a sás nőszőrom (*Iris pseudacorus*). Vizinövényei közül a *Batrachium* és *Myrophylum* fajok érdemelnek említést. A tavat minden évben legalább egy alkalommal megtisztítják az úszóhinártól. 1988-ban és 1990-ben összesen 19 alkalommal jártam a tónál.

IMAGÓ

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): 1988.06.09., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.30., 2(1+1), BK; 1988.06.30., 1(1+0), PM; 1988.07.29., 1(1+0), BK.

Sympetma fusca (VANDER LINDEN, 1820): 1988.05.14., 1(1+0), BK; 1988.05.15., 8(8+0), BK.

Lestes sponsa (HANSEMANN, 1823): 1988.06.26., 1(1+0), FN; 1988.07.29., 2(2+0), BK.

Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): 1988.06.21., 2(1+1), BK; 1988.06.26., 3(2+1), BK.

Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: 1988.05.09., 6(4+2), BK; 1988.05.14., 7(4+3), BK; 1988.05.15., 4(2+2), BK; 1988.05.17., 10(6+4), BK; 1988.05.26., 13(6+7), BK; 1988.06.09., 6(4+2), BK; 1988.06.12., 3(1+2), BK; 1988.06.21., 4(2+2), BK; 1988.06.26., 3(2+1), BK; 1988.06.30., 2(1+1), BK; 1988.07.29., 1(0+1), BK.

Ischnura pumilio (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.17., 1(0+1), BK.

Coenagrion scitulum (RAMBUR, 1842): 1988.06.12., 2(1+1), BK; 1988.06.26., 10(9+1), BK; 1988.06.26., 1(1+0), FN.

Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.09., 2(1+1), BK; 1988.05.14., 65(33+32), BK; 1988.05.15., 9(7+2), BK; 1988.05.31., 3(2+1), BK; 1988.06.09., 80(56+24), BK; 1988.06.12., 3(2+1), BK; 1988.06.21., 10(9+1), BK; 1988.06.26., 70(54+16), BK; 1988.06.30., 4(2+2), BK; 1988.07.29., 12(12+0), BK.

Coenagrion pulchellum interruptum (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.14., 2(1+1), BK; 1988.05.15., 6(5+1), BK; 1988.05.26., 18(16+2), BK; 1988.05.31., 3(2+1), BK; 1988.06.09., 16(11+5), BK; 1988.06.12., 3(2+1), BK; 1988.06.21., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.30., 1(1+0), BK.

Enallagma cyathigerum (CHARPENTIER, 1840): 1988.05.15., 6(5+1), BK; 1988.05.17., 16(9+7), BK; 1988.05.26., 13(11+2), BK; 1988.06.09., 7(5+2), BK; 1988.06.12., 2(1+1), BK; 1988.06.21., 3(3+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 1(1+0), FN; 1988.06.30., 6(5+1), BK; 1988.06.30., 2(1+1), PM; 1988.07.29., 3(3+0), BK.

Erythromma najas (HANSEMANN, 1823): 1988.05.14., 6(3+3), BK; 1988.05.15., 18(15+3), BK; 1988.05.17., 12(11+1), BK; 1988.05.26., 42(41+1), BK; 1988.05.31., 1(1+0), BK; 1988.06.09., 30(28+2), BK; 1988.06.12., 13(6+7), BK; 1988.06.21., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 2(1+1), BK.

Erythromma viridulum CHARPENTIER, 1840: 1988.06.21., 3(3+0), BK; 1988.06.26., 25(18+7), BK; 1988.06.30., 4(3+1), BK; 1988.07.29., 90(87+3), BK.

Aeshna mixta LATREILLE, 1805: 1988.09.25., 2(2+0), BK.

Aeshna affinis VAN DER LINDEN, 1820: 1988.07.29., 1(1+0), BK.

Anaciaeschna isosceles (MÜLLER, 1767): 1988.05.26., 3(3+0), BK; 1988.06.09., 7(7+0), BK; 1988.06.12., 2(2+0), BK; 1988.06.12., 5(5+0), IT.

Anax imperator LEACH, 1815: 1988.05.31., 1(1+0), BK; 1988.06.09., 8(7+1), BK; 1988.06.12., 3(2+1), BK; 1988.06.12., 1(1+0), IT; 1988.06.26., 4(2+2), BK; 1988.06.26., 4(4+0), FN; 1988.06.26., 2(2+0), IT; 1988.06.30., 6(5+1), BK; 1988.06.30., 1(1+0), PM; 1988.07.30., 3(3+0), BK.

Anax parthenope (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1839): 1990.06.01., 1(1+0), BK.

Cordulia aenea (LINNÉ, 1758): 1988.05.26., 1(1+0), BK.

Libellula depressa LINNÉ, 1758: 1988.05.14., 1(1+0), BK; 1988.05.17., 1(1+0), BK; 1988.05.26., 2(1+1), BK; 1988.06.09., 1(0+1), BK; 1988.06.12., 2(1+1), IT; 1988.06.26., 1(0+1), FN; 1988.06.30., 1(1+0), PM.

Libellula fulva MÜLLER, 1764: 1988.06.12., 1(1+0), IT.

Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): 1988.05.26., 1(0+1), BK; 1988.05.31., 1(0+1), BK; 1988.06.09., 12(10+2), BK; 1988.06.12., 5(4+1), TT; 1988.06.26., 6(5+1), BK; 1988.06.26., 2(2+0), FN; 1988.06.26., 1(1+0), TT; 1988.06.30., 2(1+1), BK; 1988.06.30., 5(3+2), PM.
Orthetrum albistylum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1848): 1988.06.12., 2(1+1), TT; 1988.06.26., 1(1+0), TT.
Crocothemis erythraea (BRULLÉ, 1832): 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.06.30., 2(2+0), BK; 1988.06.30., 1(1+0), PM; 1988.07.29., 6(6+0), BK.
Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): 1988.06.21., 1(0+1), BK; 1988.06.26., 5(4+1), FN; 1988.06.26., 1(1+0), TT; 1988.06.30., 7(3+4), BK; 1988.07.29., 48(30+18), BK.
Sympetrum vulgatum (LINNÉ, 1758): 1988.06.30., 1(0+1), BK; 1988.09.25., 4(3+1), BK.

LÁRVA

Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: 1990.05.10., 2(1+1), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.14., 17(11+6), BK; 1988.05.15., 5(3+2), BK; 1990.05.10., 59(29+30), BK; 1990.06.01., 25(13+12), BK.
Erythromma najas (HANSEMAN, 1823): 1988.05.15., 7(1+6), BK; 1988.05.17., 8(3+5), BK; 1990.05.06., 31(14+17), BK; 1990.05.10., 18(4+14), BK; 1990.06.01., 10(5+5), BK.
Erythromma viridulum CHARPENTIER, 1840: 1988.06.12., 2(1+1), BK.
Anaciaeschna isosceles (MÜLLER, 1767): 1990.05.10., 11(5+6), BK; 1990.06.01., 6(2+4), BK.
Anax imperator LEACH, 1815: 1988.05.26., 3(2+1), BK; 1988.05.27., 1(1+0), BK; 1990.06.01., 14(6+8), BK.
Epitheca bimaculata (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.15., 4(1+3), BK; 1990.05.10., 3(1+2), BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: 1988.05.15., 10(5+5), BK; 1988.05.27., 1(0+1), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.06.01., 1(0+1), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: 1988.05.15., 1(1+0), BK.
Libellula quadrimaculata LINNÉ, 1758: 1990.05.06., 9(7+2), BK; 1990.05.10., 4(4+0), BK.
Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): 1988.05.15., 7(2+5), BK; 1990.05.10., 4(0+4), BK; 1990.05.13., 1(0+1), BK; 1990.06.01., 3(2+1), BK.
Orthetrum albistylum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1848): 1990.05.10., 1(1+0), BK.

Érsekvadkert, Lókos-patak (CU 61-es és CU 62-es UTM hálónégyszet)

A Lókos-patak a Nyugati-Cserhát egyik legjelentősebb folyóvize, amely a Börzsönyben ered, s az Ipolyba ömlik, útja során jónéhány kisebb patak vizével feldúsulva. Ennek ellenére nyár közepén, végén - különösen aszályos esztendőkből - alig észlelhető benne a vízmozgás, a vízszintje is rendkívül alacsony. A patakban Potamogeton crispus, míg a szegélyben nád (Phragmites communis) nő, melyet azonban az év során többször is kaszálnak. Magam két szakaszon, a Vadkerti-patak torkolatától lefelé, valamint a 25-ös műút melletti részen tanulmányoztam (előbbi a CU 61-es, utóbbi a CU 62-es UTM négyszetbe tartozik).

IMÁGÓ

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): CU61 - 1988.06.26., 5(4+1), BK; 1988.07.29., 8(7+1), BK; 1990.05.10., 6(4+2), BK; 1990.05.31., 28(20+8), BK. CU62 - 1990.05.13., 8(4+4), BK; 1990.05.13., 9(6+3), PM; 1990.05.31., 32(21+11), BK.
Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): CU61 - 1988.06.26., 55(31+24), BK; 1988.07.29., 15(11+4), BK; 1990.05.10., 1(0+1), BK; 1990.05.31., 41(25+16), BK. CU62 - 1990.05.13., 14(8+6), BK; 1990.05.31., 61(38+23), BK.
Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: CU61 - 1990.05.10., 4(2+2), BK; 1990.05.31., 13(8+5), BK. CU62 - 1990.05.13., 5(4+1), BK; 1990.05.31., 14(7+7), BK.
Coenagrion ornatum (SÉLYS - LONGCHAMPS, 1850): CU61 - 1990.05.10., 4(3+1), BK; 1990.05.31., 35(21+14), BK. CU62 - 1990.05.13., 6(3+3), BK; 1990.05.13., 7(4+3), PM; 1990.05.31., 26(14+12), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): CU61 - 1988.05.31., 2(2+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 12(6+6), BK. CU62 - 1990.05.13., 2(2+0), BK; 1990.05.31., 5(5+0), BK.

Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 3(3+0), BK. CU62 - 1990.05.13., 4(3+1), BK; 1990.05.13., 4(3+1), BK; 1990.05.31., 2(2+0), BK.
Anax imperator LEACH, 1815: CU61 - 1988.06.26., 2(2+0), BK.
Somatoclora metallica (VAN DER LINDEN, 1825): CU61 - 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 3(3+0), BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: CU61 - 1990.05.10., 3(0+3), BK; 1990.05.31., 1(0+1), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: CU61 - 1988.06.26., 3(2+1), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK.
Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): CU61 - 1988.07.29., 2(2+0), BK.
Sympetrum striolatum (CHARPENTIER, 1840): CU61 - 1988.10.30., 1(1+0), BK.

LÁRVA

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): CU61 - 1990.05.25., 1(1+0), BK. CU62 - 1990.05.13., 9(4+5), BK; 1990.05.31., 1(1+0), BK.
Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): CU61 - 1990.05.10., 2(1+1), BK; 1990.05.25., 6(4+2), BK; 1990.05.25., 6(4+2), BK; 1990.05.31., 21(11+10), BK. CU62 - 1990.05.13., 51(22+29), BK; 1990.05.31., 77(52+25), BK.
Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: CU61 - 1990.05.31., 2(2+0), BK. CU62 - 1990.05.13., 22(13+9), BK; 1990.05.31., 4(0+4), BK.
Coenagrion ornatum (SÉLYS - LONGCHAMPS, 1850): CU61 - 1990.05.25., 1(0+1), BK; 1990.05.31., 3(0+3), BK. CU62 - 1990.05.13., 29(15+14), BK; 1990.05.31., 6(4+2), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.25., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 1(1+0), BK. CU62 - 1990.05.31., 6(3+3), BK.
Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.10., 10(7+11), BK; 1990.05.31., 4(2+2), BK. CU62 - 1990.05.13., 88(28+60), BK; 1990.05.31., 14(5+9), BK.
Somatoclora metallica (VAN DER LINDEN, 1825): CU61 - 1990.05.10., 1 BK; 1990.05.25., 2(1+1), BK; 1990.05.13., 6 BK; 1990.05.31., 14 BK. CU62 - 1990.05.31., 2 BK.
Libellula depressa LINNÉ, 1758: CU61 - 1990.05.10., 11(5+6), BK; 1990.05.25., 8(5+3), BK; 1990.05.31., 7(4+3), BK.
Libellula fulva MÜLLER, 1764: CU61 - 1990.05.10., 5(4+1), BK; 1990.05.25., 2(0+2), BK; 1990.05.31., 1(0+1), BK.
Orthetrum cancellatum (LINNÉ, 1758): CU61 - 1990.05.25., 1(0+1), BK; 1990.05.31., 1(1+0), BK.
Orthetrum brunneum (FONSCOLOMBE, 1837): CU61 - 1990.05.31., 1(1+0), BK. CU62 - 1990.05.31., 1(1+0), BK.

Érsekvadkert, Vadkerti-patak (CU 61-es UTM hálónégyszet)

Ez a néhány kilométer hosszú kis patak a Nyugati-Cserhát csekély vízhozamú, nyár derekára csaknem vagy teljes hosszában kiszáradó folyóvizeit reprezentálja. Érsekvadkert belterületén ered, s a településtől keletre, kb. 1 km-re önti vizét a Lókosba. Feneke iszapos, a vízben gazdagon tenyészik a *Veronica anagallis-aquatica*, a *Ranunculus repens*, valamint az *Alopecurus geniculatus*.

IMÁGÓ

Calopteryx splendens (HARRIS, 1782): 1988.05.27., 17(14+3), BK; 1988.06.09., 1(1+0), BK; 1988.06.26., 2(1+1), BK; 1988.07.29., 3(2+1), BK.
Platycnemis pennipes (PALLAS, 1771): 1988.05.27., 18(5+13), BK; 1988.06.09., 4(3+1), BK; 1988.06.26., 2(2+0), BK; 1988.07.29., 11(6+5), BK.
Ischnura elegans pontica SCHMIDT, 1939: 1988.05.27., 1(1+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK.
Ischnura pumilio (CHARPENTIER, 1825): 1988.05.27., 1(1+0), BK; 1988.06.09., 1(1+0), BK.
Coenagrion ornatum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1850): 1988.05.27., 43(26+17), BK; 1988.06.09., 11(9+2), BK; 1988.06.26., 1(1+0), BK; 1990.05.10., 1(1+0), BK; 1990.05.31., 12(6+6), BK.
Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.27., 2(1+1), BK; 1988.06.09., 2(2+0), BK.
Gomphus vulgatissimus (LINNÉ, 1758): 1988.05.27., 2(1+1), BK.

No.	Faj neve	Lókos-patak	Vadkerti-p.	Vadkerti-tó	ÖSSZESEN
1.	<i>Calopteryx splendens</i>	96(66+30)	23(18+5)	6(5+1)	125(89+36)
2.	<i>Sympecma fusca</i>			9(9+0)	9(9+0)
3.	<i>Lestes sponsa</i>			3(3+0)	3(3+0)
4.	<i>Platycnemis pennipes</i>	187(113+74)	35(16+19)	5(3+2)	227(132+95)
5.	<i>Ischnura elegans</i>	36(21+15)	2(2+0)	59(32+27)	97(55+42)
6.	<i>Ischnura pumilio</i>		2(2+0)	1(0+1)	3(2+1)
7.	<i>Coenagrion scitulum</i>			13(11+2)	13(11+2)
8.	<i>Coenagrion ornatum</i>	78(45+33)	68(43+25)		146(88+58)
9.	<i>Coenagrion puella</i>	23(17+6)	4(3+1)	343(241+102)	370(261+109)
10.	<i>Coenagrion pulchellum</i>			51(40+11)	51(40+11)
11.	<i>Enallagma cyathigerum</i>			60(45+15)	60(45+15)
12.	<i>Erythromma najas</i>			125(106+19)	125(106+19)
13.	<i>Erythromma viridulum</i>			122(111+11)	122(111+11)
14.	<i>Gomphus vulgatissimus</i>	14(10+4)	2(1+1)		16(11+5)
15.	<i>Aeshna mixta</i>			2(2+0)	2(2+0)
16.	<i>Aeshna affinis</i>			1(1+0)	1(1+0)
17.	<i>Anaciaeschna isosceles</i>			17(17+0)	17(17+0)
18.	<i>Anax imperator</i>	2(2+0)		33(28+5)	35(30+5)
19.	<i>Anax parthenope</i>			1(1+0)	1(1+0)
20.	<i>Cordulia aenea</i>			1(1+0)	1(1+0)
21.	<i>Epitheca bimaculata</i>				-
22.	<i>Somatochlora metallica</i>	5(5+0)	7(7+0)		12(12+0)
23.	<i>Libellula depressa</i>	4(0+4)	1(1+0)	9(5+4)	14(6+8)
24.	<i>Libellula fulva</i>	5(2+3)		2(2+0)	7(4+3)
25.	<i>Libellula quadrimaculata</i>				-
26.	<i>Orthetrum cancellatum</i>			37(27+10)	37(27+10)
27.	<i>Orthetrum albistylum</i>			3(2+1)	3(2+1)
28.	<i>Orthetrum brunneum</i>	2(2+0)			-
29.	<i>Crocothemis erythraea</i>			10(10+0)	10(10+0)
30.	<i>Sympetrum sanguineum</i>	2(2+0)	3(3+0)	62(38+24)	67(43+24)
31.	<i>Sympetrum striolatum</i>	1(1+0)			1(1+0)
32.	<i>Sympetrum vulgatum</i>		5(3+2)		5(3+2)
ZYGOPTERA		420(262+158)	134(84+50)	797(606+191)	1351(952+399)
ANISOPTERA		33(22+11)	13(12+1)	183(137+46)	229(171+58)
ODONATA		453(284+169)	147(96+51)	980(743+237)	1580(1123+457)

1. táblázat. Érsekvadkert környékén végzett szitakötő gyűjtések összesített
imágó adatai

No.	Faj neve	Lókos-patak	Vadkerti-p.	Vadkerti-tó	ÖSSZESEN
1.	Calopteryx splendens	11(6+5)			11(6+5)
2.	Sympetma fusca				-
3.	Lestes sponsa				-
4.	Platycnemis pennipes	157(90+67)			157(90+67)
5.	Ischnura elegans	28(15+13)		2(1+1)	30(16+14)
6.	Ischnura pumilio				-
7.	Coenagrion scitulum				-
8.	Coenagrion ornatum	39(19+20)	35(20+15)		74(39+35)
9.	Coenagrion puella	8(5+3)	1(0+1)	106(56+50)	115(61+54)
10.	Coenagrion pulchellum				-
11.	Enallagma cyathigerum				-
12.	Erythromma najas			74(27+47)	74(27+47)
13.	Erythromma viridulum			2(1+1)	2(1+1)
14.	Gomphus vulgarissimus	124(42+82)			124(42+82)
15.	Aeshna mixta				-
16.	Aeshna affinis				-
17.	Anaciaeschna isosceles			17(7+10)	17(7+10)
18.	Anax imperator			18(9+9)	18(9+9)
19.	Anax parthenope				-
20.	Cordulia aenea				-
21.	Epiptera bimaculata			7(2+5)	7(2+5)
22.	Somatochlora metallica	24(11+13)			24(11+13)
23.	Libellula depressa	26(14+12)		14(6+8)	40(20+20)
24.	Libellula fulva	8(4+4)	1(1+0)	1(1+0)	10(6+4)
25.	Libellula quadrimaculata			13(11+2)	13(11+2)
26.	Orthetrum cancellatum	2(1+1)		15(4+11)	17(5+12)
27.	Orthetrum albistylum			1(1+0)	1(1+0)
28.	Orthetrum brunneum				2(2+0)
29.	Crocothemis erythraea				-
30.	Sympetrum sanguineum				-
31.	Sympetrum striolatum				-
32.	Sympetrum vulgatum				-
	ZYGOPTERA	243(135+108)	36(20+16)	184(85+99)	463(240+223)
	ANISOPTERA	186(74+112)	1(1+0)	86(41+45)	273(116+157)
	ODONATA	429(209+220)	37(21+16)	270(126+144)	736(356+380)

2. táblázat. Érsekvadkert környékén végzett szitakötő gyűjtések összesített lárvák és exuvium adatai

Somatochlora metallica (VAN DER LINDEN, 1825): 1988.06.09., 6(6+0), BK; 1988.07.29., 1(1+0), BK.

Libellula depressa LINNÉ, 1758: 1988.05.27., 1(1+0), BK.

Sympetrum sanguineum (MÜLLER, 1764): 1988.07.29., 3(3+0), BK.

LÁRVA

Coenagrion ornatum (SÉLYS-LONGCHAMPS, 1850): 1988.05.31., 5(3+2), BK; 1990.05.10., 18(12+6), BK; 1990.05.31., 12(5+7), BK.

Coenagrion puella (LINNÉ, 1758): 1988.05.31., 1(0+1), BK.

Libellula fulva MÜLLER, 1764: 1990.05.31., 1(1+0), BK.

EREDMÉNYEK

Az Érsekivadkert melletti három biotópban folytatott szitakötő gyűjtések eredményeképpen összesen 32 fajhoz tartozó, 2316 szitakötő (1580 imágó és 736 lárv) faunisztikai adatait rögzítéssel dolgoztam fel. Ezek részletesebb megoszlását az 1. és 2. sz. táblázat mutatja. Faunisztikai szempontból néhány faj előfordulása mindenképpen figyelemreméltó, ezeket az alábbiakban röviden ismertetem. A *Coenagrion scitulum* faunánkban szórványos előfordulású, bár az utóbbi időkben adatai gyarapodnak. Lárva állóvízben fejlődik, s bár ezideig itteni kifejlődése nem bizonyított, feltehetően a tó lakója, erre enged következtetni az imágók viszonylag nagy száma, valamint az, hogy párzó, tojásrakó példányokat is megfigyeltem. Rokona, a *Coenagrion ornatum* faunánkban ugyan gyakoribb, Európa jelentős részében azonban jóval ritkább. Lárva a hazai irodalom mint ismeretlen említ STEINMANN (1964), s az európai határozkók kulcsaiból is hiányzik, annak ellenére, hogy 1969-ben leírták (HEYMER-PLATTNER, 1969). Újabban az ország nyugati peremvidékéről került elő AMBRUS-BÁNKUTI-KOVÁCS (1992). A Lókosban és a Vadkerti-pataokban egyaránt tenyészik, mindkét élőhelyen igen nagy számban. A Vadkerti-pataiban exuviumai mellett különböző fejlődési stádiumú élő lárvákat, valamint kibújást is sikerült megfigyelni. Ugyancsak figyelemreméltó a Lókos-patak masszív Gomphus vulgatissimus populációjára, mely az élőhely igazi értékét jelenti. Az utóbbi évtizedekben ugyanis az egyre nagyobb mérvű vízszennyezés hatására a Gomphidák jelentős visszaszorulása figyelhető meg egész Európában (van TOLL-VERDONK, 1988). Az *Anax parthenope* szórványosan előforduló szitakötőnk, a középhegységből roppant kevés adata ismert, a Vadkerti-tónál egy hím példányt jegyeztem fel. Ugyanebbe a gyakorisági kategóriába sorolják hazánkban az *Epitheca bimaculata*-t, mely kis számban, de rendszeresen tenyészik a tóban. Imágóit eddig még nem sikerült itt megfigyelni, exuviumait viszont 1988-ban és 1990-ben is gyűjtöttem. Magyarországon az utóbbi években erősen feldúsultak az eddig igen ritkának ismert *Somatochlora metallica* faunisztikai adatai. Lárva a Nyugat-Dunántúl számos pontjáról sikerült kimutatni (AMBRUS-BÁNKUTI-KOVÁCS, 1992), s a Lókos- és Vadkerti-patak faunájának is állandó képviselője a faj. Utóbbi helyen imágói meglehetősen nagy egyedszámban fordulnak elő, de exuviumait csak a Lókos szegélynövényzetében gyűjtöttem, s ugyanitt kibújó példányokat is találtam. Említést érdemel még a *Libellula fulva*, mely mindhárom vizsgált élőhelyen tenyészik, azaz a lárvá egyaránt képes álló és folyó vizekben kifejlődni.

IRODALOM

AGUILAR, J. d' - DOMMANGET, J.-L. - PRÉCHAC, R. (1986): A field guide to the dragonflies of Britain, Europe and North Africa. Collins, London: 1-336.

AMBRUS, A. - BÁNKUTI, K. - KOVÁCS, I. (1992): A Kisalföld és a Nyugat-Magyarországi peremvidék Odonata faunája. in print.

ASKEW, R. R. (1988): The dragonflies of Europe. Harley Books, Martins: 1-291.

BÁNKUTI, K. (1986): Rétság környékének szitakötő (Odonata) faunája. Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 11:21-30.

BENEDEK, P. (1965): Adatok a Tapolca-patak és környéke rovarfaunájához. I. Szitakötők - Odonata. Fol. Ent. Hung. 14: 175-183.

FRANKE, U. (1979): Bildbestimmungsschlüssel mitteleuropaischer Libellen-Larven (Insecta: Odonata). Stuttg. Beitr. Naturk. (A) 333: 1-17.

HEYMER, A. - PLATTNER, H. (1969): Beschreibung der bisher unbekannten larve von *Agrion ornatum* aus Rumanien (Odon, Zygoptera; Agrionidae). Ann. Soc. Ent. Fr. (N. S.) 5(4): 891-908.

SCHMIDT, E. (1929): Libellen, Odonata. in: Die Tierwelt Mitteleuropas. Quelle u. Meyer, Leipzig, 4:1-66.

STEINMANN, H. (1964): Szitakötőlárvák - Larvae odonatorium. in: Fauna Hungariae. V/7: 1-48.

van TOOL, J. - VERDONK, M. J. (1988): The protection of dragonflies (Odonata) and their biotopes. Strassbourg: 1-181.

BÁNKUTI Károly
Mátra Múzeum
H-3200 GYÖNGYÖS
Kossuth út 40